

**Økonomi- og indenrigsminister Simon Emil
Ammitzbøll-Billes talepapir**

Anledning	ULØ samrådsspørgsmål H i lukket samråd
Dato / tid	Tirsdag den 9. januar, kl. 13.30.
Talens varighed	5-10 minutter
Sted	Udvalget for Landdistrikter og Øer

Det talte ord gælder

ULØ alm. del

Samrådsspørgsmål

"Dagbladet Nordjyske har i en række artikler afdækket, at Danmarks Statistik i september 2017 er kommet med en ny opgørelse over udlændinges medbragte uddannelse, som viser, at den hidtidige anvendte statistik har været stærkt forældet. Det har angiveligt haft indflydelse på udligningsordningen siden 2006, fordi en række hovedstadskommuner muligvis har fået uberettiget tilskud for udlændinge med medbragt uddannelse. Ministeren bedes i den forbindelse kommentere følgende spørgsmål a-g:

a. Ministeren bedes redegøre for, hvad ministeren og ministeriet har været bekendt med i forhold til den mangelfulde statistik om udlændinges medbragte uddannelse, herunder hvad der er gjort for at undersøge og rette op på den mangelfulde statistik, som kan have påvirket udligningen?

b. Kan ministeren bekræfte, at fejlen formentlig skyldes, at Indenrigsministeriet tilbage i 2006 valgte at spare på registreringer af uddannelsesniveauer blandt udlændinge i Danmark. Og var man dengang klar over, at det kunne have betydning for den fremtidige udligning?

c. I henvendelsen fra Lemvig Kommune oplyses det angiveligt, at Københavns Kommune ville miste 768 mio. kr., hvis opgørelsen "uoplyste" ikke blev medtaget. Hvordan kan ministeren så i folketingssalen, 6/12-17, jf. svar på spørgsmål S 266, sige, at "der var ingen, der havde en fornemmelse af, at omfanget var så stort?"

d. De manglende oplysninger om udlændinges medbragte uddannelse har formentlig også økonomisk effekt for et andet socioøkonomisk kriterie i udligningssystemet: "antallet af børn i familier med lav uddannelse". Har denne problematik også indgået i Finansieringsudvalgets arbejde?

e. Vil ministeren udarbejde oversigt over, hvilken økonomisk konsekvens den mangelfulde statistik har haft for hver enkel kommune siden 2006?

f. Ministeren bedes redegøre for, hvornår den opdaterede statistik om udlændinges medbragte uddannelse vil blive medregnet og have virkning fra i udligningsordningen?

g. Kan der gives kompensation til de berørte kommuner, hvis det bekræftes, at opgørelsen over udlændinges medbragte uddannelsesbaggrund har været mangelfuld og haft indvirkning på udligningsordningen?"

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Magnus Heunicke (S), Kaare Dybvad (S) og Rasmus Prehn (S).

Indledning: Baggrund om udligningen, Finansieringsudvalgets analyser og anvendt statistik

[Overordnet om udligning af udgiftsbehov]

- Jeg vil gerne indlede med lidt fakta om rammerne for det kommunale udligningssystem.
- Udligningen udjævner kommunale forskelle i beskatningsgrundlag og et udgiftsbehov, som er beregnet ud fra objektive kriterier.
- Af det samlede udgiftsbehov beregnes omkring 2/3 dele som et aldersbetinget udgiftsbehov på baggrund af en fordeling af kommunernes udgifter på aldersgrupper ud fra forskellige statistikker.
- Den resterende del er beregnet ud fra et socioøkonomisk indeks. Dette indeks, som opgøres ved en sammenvæjning af 14 kriterier, har til formål at give et samlet billede af befolkningssammensætningen i den pågældende kommune mht. bl.a. arbejdsmarkedstilknytning, uddannelsesniveau, indkomstforhold, evt. psykiske diagnoser og familieforhold.

[Socioøkonomiske indeks skal have samlet sammenhæng og usikkerhed i statistik er en kendt præmis]

- Indekset er baseret på en lang række statistiske analyser af forhold, som har vist en statistisk sammenhæng med variationen i kommunernes udgifter. Dette er sket i flere omgange i Finansieringsudvalget og senest i udvalgets betænkning nr. 1533 fra 2012. Her fremgår det også, at det samlede socioøkonomiske indeks blev fundet at forklare knap 70 pct. af variationen i kommunernes udgifter.
- Det skal understreges, at der *ikke* i udligningssystemet postuleres en direkte sammenhæng mellem den enkelte kommunes udgifter og enkelte kriterier i indekset. Det er et givet vilkår, at der er en statistisk usikkerhed forbundet med det socioøkonomiske indeks.
- Usikkerheden gælder i forhold til indeksets "forklaring" af enkelte kommuners udgifter, men den gælder også i et omfang for de statistikker, som de socioøkonomiske kriterier opgøres på baggrund af. Det har været en kendt præmis i forbindelse med de analyser, som har ligget til grund for fastsættelsen af indeksets kriterier. Og det er udgangspunktet for den årlige opdatering af datagrundlaget for kriterierne i forbindelse med tilskudsudmeldingerne.

[Data kommer fra statistikleverandører og følger deres definitioner]

- Det skal samtidig gøres klart, at Økonomi- og Indenrigsministeriet ikke selv indhenter oplysninger om og udarbejder statistikkerne for Danmarks befolkning. Kompetencerne og ressourcerne hertil ligger i de andre institutioner – primært Danmarks Statistik – som ministeriet indhenter de statistiske oplysninger fra.
- For hvert kriterium i udligningen er de anvendte statistikker og leverandører angivet i de årlige bekendtgørelser og tilskudsbøger.
- Når ministeriet indhenter statistik, må det baseres på de grundlæggende definitioner og metodevalg i øvrigt, som statistikleverandører anvender.

[De konkrete kriterier og forløbet]

- Hermed nærmer vi os også sagens kerne. Dagens samråd omhandler en problemstilling i Danmarks Statistiks statistik for befolkningens højeste uddannelse, som anvendes som datagrundlag for opgørelsen af to kriterier i det kommunale udligningssystem: "Antal 25-49-årige uden erhvervsuddannelse" og "antal børn i familier, hvor forsørgerne har lav uddannelse".
- Der er tale om en statistik, som omhandler hele befolkningen, og ministeriet har i tilknytning til de årlige tilskudsudmeldinger modtaget en opdateret statistik, herunder for antal personer med uoplyst uddannelse i hver kommune.
- Men det har altså som bekendt vist sig, at manglende oplysninger om uddannelse medbragt fra udlandet gradvist siden 2006 har givet en skævhed i statistikken og dermed i de nævnte kriterier.

Vedr. forløb, herunder hvad ministeriet har været bekendt med, og hvad der er gjort for at undersøge og rette op på den mangelfulde statistik (spørgsmål a og d)

[Udligningssystemet blev senest ændret i 2012 med virkning fra 2013.]

- Udligningssystemet blev senest ændret i 2012 med virkning fra 2013. Det skete som nævnt på baggrund af grundige analyser.
- Analyserne viste en sammenhæng mellem blandt andet de pågældende uddannelseskriterier og variationen i kommunernes udgifter.

- Selvom det på dette tidspunkt ikke er en hemmelighed, at der til statistikken ikke var indhentet oplysninger om medbragt uddannelse fra udlandet, viste analyserne fra 2012 således ikke tegn på, at denne usikkerhed udgjorde et problem.

[Henvendelse i 2014, hvor problemstillingen tages med i Finansieringsudvalgets arbejde]

- Ministeriet modtog i 2014 en henvendelse fra Lemvig Kommune, hvori det bl.a. blev påpeget, at manglende indhentning af oplysninger om indvandreres uddannelsesniveau i uddannelsesstatistikken betød, at alle, som har indvandret til landet fx for at arbejde, påbegynde en uddannelse mv. automatisk er indskrevet i gruppen af borgere med "uoplyst uddannelsesniveau" i uddannelsesstatistikken. Herudover blev det påpeget, at indvandrere og forskere mv., som bosætter sig i Danmark for at arbejde i højere grad må forventes at søge mod bykommuner.
- Ministeriet vurderede på den baggrund, at det var relevant at undersøge problemstillingen – og dens mulige konsekvenser – nærmere.
- Problemstillingen blev derfor – som opfordringen også lød i henvendelsen – taget med ind i det arbejde under Finansieringsudvalget, som var planlagt i tilknytning til refusionsomlægningen på beskæftigelsesområdet.
- Det er den måde, det også tidligere er håndteret, hvis der er opstået problemstillinger, som har krævet nærmere undersøgelse. Som det bl.a. er afspejlet i udvalgets betænkning nr. 1533. En sådan undersøgelse vil fx kunne bestå i at undersøge muligheder for tilpasninger af afgrænsningen, kombination med anden statistik mv.
- Kommissoriet for Finansieringsudvalgets aktuelle arbejde blev endeligt fastlagt ved indgåelse af politisk aftale i februar 2015, og dette kommissorium gav netop mulighed for at gennemgå en række socioøkonomiske kriterier. På den baggrund har begge de omtalte kriterier indgået i Finansieringsudvalgets arbejde *[svar på spm. d]*.

[Hvornår orienteres ministeren]

- Problemstillingen har altså siden 2015 indgået i udvalgets arbejde sammen med andre opgaver og mulige problemstillinger. Ministeren bliver orienteret herom, da ministeriet i efteråret 2017 bliver opmærksom på, at Danmarks

Statistik på baggrund af en ny undersøgelse havde revideret den statistik, som ligger til grund for udligningen.

[Danmarks Statistiks opdatering i 2017 og redegørelse til ministeriet]

- I september 2017 har Danmarks Statistik således opdateret sin statistik bagudrettet med oplysninger om indvandreres medbragte uddannelse. Denne opdatering har som bekendt givet væsentlige ændringer i statistikken antal personer med uoplyst uddannelse.
- Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke været inddraget i Danmarks Statistiks opdatering af uddannelsesstatistikken i september 2017. Da ministeriet bliver opmærksom på ændringerne i den offentliggjorte statistik, beder ministeriet om en redegørelse fra Danmarks Statistik.
- Det fremgår heraf, at opdateringen af statistikken er baseret på *dels* en spørgeskemaundersøgelse foretaget af Rockwool Fonden i 2016 og offentliggjort 2017 og *dels* såkaldte "imputerede" oplysninger.
- Det fremgår også, at Danmarks Statistik tidligere selv har indhentet oplysninger om indvandreres medbragte uddannelse

Har Indenrigsministeriet i 2006 sparet registreringen af uddannelsesniveautet blandt udlændinge væk (spørgsmål b)?

[Ministeriet har ikke været involveret i beslutninger om indhentning af oplysninger fra udlændinge]

- Til spørgsmål b kan jeg sige, at der i 2006 i det daværende Indenrigs- og Sundhedsministerium ikke har været en dialog med Danmarks Statistik om, hvorvidt Danmarks Statistik skulle indhente oplysninger om udlændinges medbragte uddannelser.
- Økonomi- og Indenrigsministeriet tager således ikke beslutninger om metodevalg mv. ved udarbejdelse af den statistik for befolkningens højeste uddannelsesniveau, som Danmarks Statistik offentliggør. Kriterierne opdateres med udgangspunkt i de definitioner, som er fastsat i loven. Og opdateringen baseres på den tilgængelige statistik fra Danmarks Statistik.

[Danmarks Statistik er en uafhængig statistikmyndighed]

- Det skal i den forbindelse også understreges, at Danmarks Statistik er den centrale myndighed for den danske statistik. Danmarks Statistik træffer som uafhængig statistikmyndighed

selvstændigt beslutninger om opdateringer eller ikke opdateringer af de enkelte statistikområder.

[Integrationsministeriet har oplyst, at de tidligere indhentede oplysninger var af for dårlig kvalitet]

- Ministeriet har dog til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet oplysninger hos Integrationsministeriet, som sammen med andre ministerier var involveret i den tidligere indhentning af oplysninger om indvandreres uddannelse.
- Integrationsministeriet oplyser, at der blev gennemført en undersøgelse i 1999-2000, som i et vist omfang blev ajourført i 2004. Der blev herefter ikke foretaget en opdatering af dataindsamlingen før den nye undersøgelse i 2016-2017, idet dette var meget ressourcekrævende. Det fremgår også af det daværende Integrationsministeriums statistiske årbog fra 2002, at ministeriet vurderede, at den daværende opgørelsesmetode var relativt usikker.
- Det oplyses i øvrigt, at der i forbindelse med de tidligere overvejelser om opdatering af dataindsamlingen ikke blev peget på de mulige udligningsmæssige konsekvenser.

Problemets omfang og løsning (spørgsmål c og f)

[Et grundlag for vurdering har manglet – svar på spm. c]

- I 2014 havde ministeriet ikke et grundlag for at vurdere betydningen af den manglende indhentning af udlændinges uddannelsesoplysninger. Analyserne fra 2012 havde netop bekræftet kriteriernes sammenhæng med variationen i kommunernes udgifter. Og ministeriet havde ikke datagrundlaget til at opgøre, i hvilket omfang personer med uoplyst uddannelse i uddannelsesstatistikken havde en uddannelse fra udlandet.
- I henvendelsen til ministeriet i 2014 om problemstillingen er foretaget beregninger af konsekvensen af at udtage alle personer med uoplyst uddannelse. Men problemstillingen omhandler jo netop ikke alle personer med uoplyst uddannelse, men kun personer som er indvandret fra et andet land, og forinden har taget en uddannelse.
- Det er i øvrigt heller ikke en mulighed uden videre at ændre i kriteriets afgrænsning – fx ved ikke at medtage personer med uoplyst uddannelse – uden lovændringer. Og lovændringer må jo netop også ske på et oplyst grundlag, dvs. kræve en forudgående undersøgelse.

[De nye oplysninger i uddannelsesstatistikken er også behæftet med væsentlig usikkerhed]

- Danmarks Statistiks opdatering i september 2017 tyder på, at oplysninger om udlændinges uddannelsesniveau har relativ stor betydning for kriterierne.
- Det vurderes dog, at de nye oplysninger i uddannelsesstatistikken for indvandreres medbragte uddannelse er behæftet med en væsentlig usikkerhed og således ikke har den kvalitet, som ellers forbindes med Danmarks Statistik.
- Det skal blandt andet ses på baggrund af, at det af dokumentationen for undersøgelsen på Rockwool Fondens hjemmeside fremgår, at der er tale om en spørgeskemaundersøgelse med en svarprocent på 37 pct. og at undersøgelsen omhandler personens selvopfattede uddannelsesniveau.
- Disse forskellige forhold inddrages naturligvis også i Finansieringsudvalgets arbejde.

[Problemstillingen håndteres som en del af en samlet løsning – svar på spm. f]

- Der er flere konkrete opgaver i udvalgets kommissorium. Utilsigtede byrdefordelingsmæssige konsekvenser af refusionsomlægningen skal søges imødegået, og der skal samtidig ses på beskæftigelsestilskuddet og en nedjustering af udlændingeudligningen – og samtidig får vi givet de forskellige kriterier et eftersyn.
- Problemstillingen vil blive inddraget som en del af de samlede løsningsmodeller, som vil blive præsenteret i udvalgets rapport.
- Denne rapport ventes færdiggjort om kort tid og vil derefter blive præsenteret for Folketingets partier med henblik på at drøfte ændringer i udligningen fra tilskudsåret 2019.

Økonomisk konsekvens og spørgsmål om kompensation (spørgsmål e og g).

- For en god ordens skyld vil jeg gerne understrege, at der ikke er tale om, at ministeriet har regnet forkert. Udmeldingerne af tilskud og udligning til kommunerne er foretaget efter gældende regler og på det kendte statistikgrundlag.

- Der er tale om, at der har manglet oplysninger i Danmarks Statistiks uddannelsesstatistik for en gruppe af befolkningen, som er udlændinge med en medbragt uddannelse. Og der er på baggrund af en undersøgelse efterfølgende ændret i statistikken bagud i tid.
- Men det følger i øvrigt af udligningsloven, at ”når der er givet meddelelse om et endeligt opgjort tilskud eller bidrag efter denne lov, har en kommunalbestyrelse ikke krav på at få ændret tilskuddet eller bidraget, hvis der efterfølgende konstateres fejl i beregningsgrundlaget”.

[Der er ikke tale om, at kommuner har lidt tab]

- Som jeg har redegjort for, er problemstillingen med Danmarks Statistiks uddannelsesstatistik taget med ind i Finansieringsudvalget og dermed håndteret som tidligere opståede problemstillinger i udligningen, som har krævet nærmere undersøgelse.
- Efter min opfattelse er der ikke tale om, at der er kommuner, der har lidt tab, som der skal kompenseres for.

[Er det penge, der har manglet, ude i nogle kommuner?]

- Man kan altid diskutere, hvor meget der skal omfordeles i udligningen. Men faktum er i hvert fald, at det omfordelte beløb er steget betragteligt over årene. I 2018 omfordeles samlet 17 mia. kr. mellem landets kommuner.
- Alene siden 2014 er overførslen fra hovedstadsområdet til landets øvrige kommuner vokset med omkring 35 pct. [fra 9,8 mia. kr. til 13,2 mia. kr.]. Og tilskuddet til yderkommunerne er i samme periode vokset tilsvarende.
- I øvrigt er der også gennem flere år ydet et ekstraordinært finansieringstilskud på 3-3,5 mia. kr. til kommuner, hvor der i fordelingen er lagt vægt på kommuner med vanskelige økonomiske grundvilkår.

[Oversigt som ønsket i spørgsmålene giver ikke mening]

- Som jeg nævnte indledningsvist, vil der altid være en usikkerhed forbundet med at udligne kommunernes udgiftsbehov ud fra objektive kriterier. Og det samlede socioøkonomiske indeks har vist sammenhæng med variationerne i kommunernes udgifter.
- Det giver således heller ikke mening at regne på den isolerede økonomiske konsekvens, som en mangel inde i en af

statistikkerne skulle have haft for hver enkelt kommune siden 2006 – sådan som det efterspørges i spørgsmål e.

- I så fald kunne man i øvrigt anføre, at man retfærdigvis skulle gå tilbage i tid for flere parametre og vurdere, om tingene samlet har udviklet sig anderledes end, hvad der måtte være tilsigtet.
- Men når udvalgets rapport snart foreligger, vil man kunne få et overblik over, hvad opdateringen fremadrettet har af betydning for de enkelte kommuner.